

EEN BEMOSTE BEEKOEVER IN DRENTE

door J.J. Barkman

(Mededeling no. 105 van het Biologisch Station Wijster 1))

Op 20 juni bezocht ik een vochtig hakhoutbosje op keileem in Bruntinge (gemeente Westerbork), waar op de boomstronken veel *Plagiothecium latebricola* bleek te groeien. Aan de ZO-kant wordt dit bosje begrensd door een zandweg en korenvelden. Tussen de weg en het bosje loopt een beekje, dat deze winter flink stroomde. Het was nu droog en daardoor had ik gelegenheid de steile oever te inspecteren. Ofschoon naar het ZO gericht, ontvangt deze oever door de ver overhangende eiken weinig of geen zon (zie schets). Deze oever bleek nu geheel met mos begroeid te zijn en er waren duidelijk drie zônes te onderscheiden:

1. Van 0-20 cm boven de beekbedding, sterk overhangend (100° - 115°), dus geen regen ontvangend, maar 's winters langdurig geïnundeerd. *Plectocolea crenulata* var. *gracillima* domineerde hier.

2. Van 20-40 cm, minder overhangend (90° - 100°), wel door beekwater bereikt, maar gedurende kortere tijd. Hier domineerde *Bartramia ithyphylla*!

3. Van 40-80 cm, 70° - 90° , dus aan regen blootgesteld, maar buiten invloed van het beekwater. Hier domineerden *Mnium hornum* en *Dicranella heteromalla*.

Bestonden de onderste twee zônes alleen uit mossen, de bovenste was dicht met gras begroeid, vnl. *Festuca ovina*. Daarboven volgt dan een mosarme zône, gevormd door klimoptapijten, met veel eikvaren. En tenslotte op de bovenkant veel blauwe bosbessen. Deze zonatie was over wel honderd meter te volgen. De volgende drie opnamen geven een gedetailleerder beeld: (zie volgende blz.)

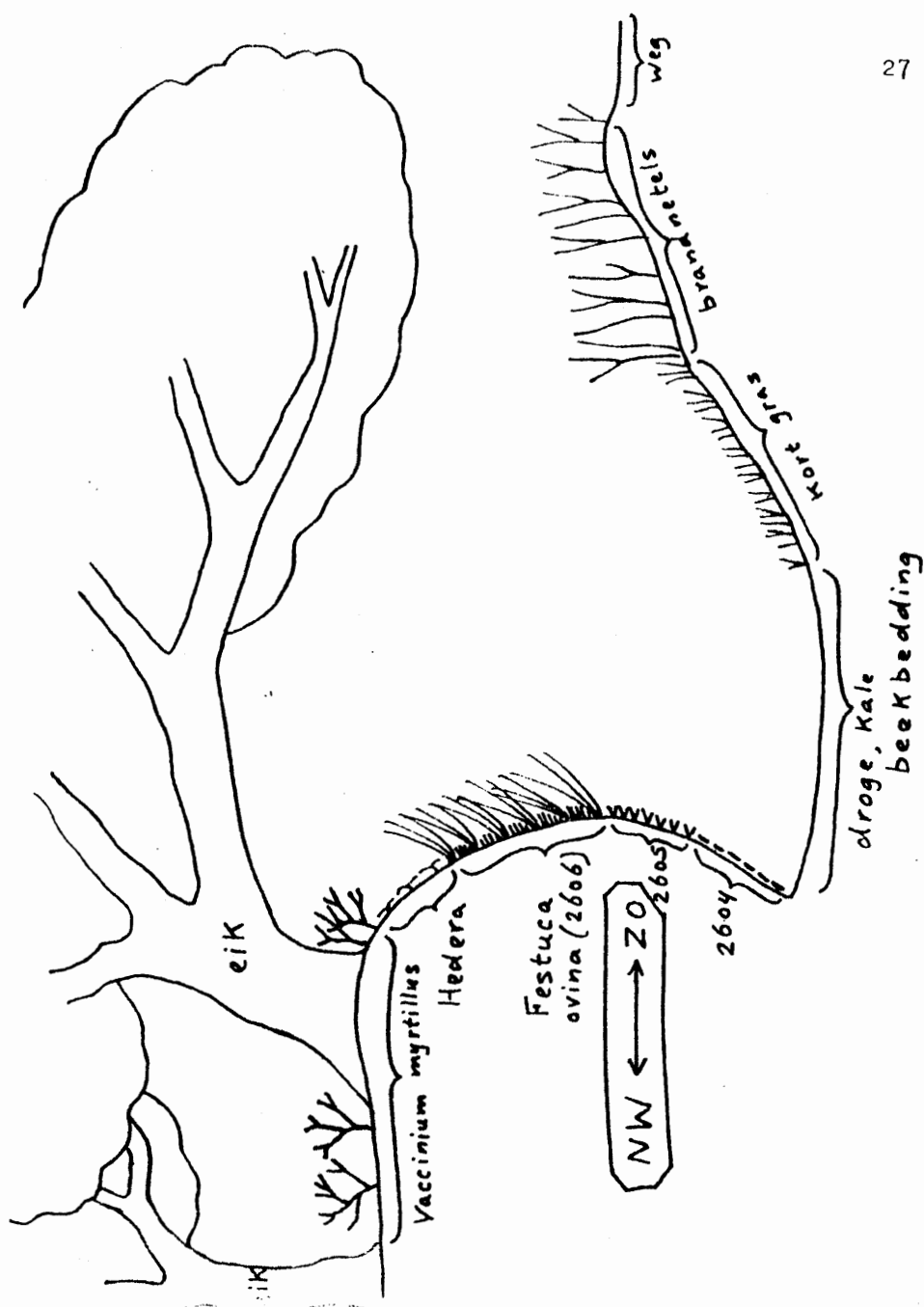
Zoals men ziet, zijn de zônes ongewoon scherp gescheiden en floristisch sterk verschillend. *Mnium hornum*, die in alle zônes aanwezig is, neemt toch naar beneden sterk in aantal af en is onderaan bovendien slecht ontwikkeld. *Pohlia nutans* fructificeert alleen in de bovenste zône, hoewel hij in de

1) Afdeling van het Laboratorium voor Plantensystematiek en -Geografie der Landbouwhogeschool.

Opname no.	2606	2605	2604
Hoogte in cm	40-80	20-40	0-20
Helling	70°-90°	90°-100°	100°-115°
Totale bedekking moslaag	90%	60%	100%
Oppervlakte (dm ²)	160	16	16
Dicranella heteromalla	<u>3.3</u>		
Lepraria aeruginosa	<u>3.4</u> ...↓		
Cladonia coniocraea	2a.3		
Polytrichum formosum	1,2		
" marginatum	+3 fr		
Dicranum scoparium	+2		
Leucobryum glaucum	+3		
Hypnum cupressiforme	+2		
Cephalozia bicuspidata	+3		
Mnium hornum	<u>3.4</u>	2m.1	+1°
Pohlia nutans	1.2 fr	2a.2	
Calypogeia fissa	+2	1.2	
Bartramia ithyphylla		<u>3.3</u> ...	
Philonotis caespitosa		2a.2	
Eurhynchium stokesii		1.1	
Marchantia polymorpha		r.1	
Diplophyllum albicans		+2	
Mnium punctatum		+1	+1
Plectocolea crenulata		1.1	<u>5.5</u>
var. gracillima			
Pohlia prolifera			2b.2
Amblystegium juratzkanum			1.2
Ceratodon purpureus			+1
Pellia epiphylla			(+2)

tweede talrijker is. Het is interessant te zien dat de acidifiele mossen alleen bovenaan groeien, waar zij alleen het zuure, voedselarme regenwater ontvangen, terwijl de meer neutrofiële, voedselminnende soorten aan de basis groeien, waar geen regen komt, maar wel het voedselrijke beekwater.

In totaal zijn 23 soorten cryptogamen op deze oever waargenomen, waarvan 21 mossen. Het leek mij belangwekkend genoeg om dit in Buxbaumia te vermelden, én vanwege de soortenrijkdom én vanwege de fraaie zonatie én vanwege de zeldzame soor-

ten, zoals *Pohlia proliger*a (nieuw voor Drente), *Philonotis caespitosa* en natuurlijk vooral *Bartramia ithyphylla*.

Deze zeldzame soort werd in de vorige eeuw op 13 plaatsen in ons land gevonden. De meeste hiervan liggen in Z.-Limburg en aan de Zuidelijke Veluwezoom. Elders werd hij slechts viermaal waargenomen. Na 1893 kennen wij slechts twee vondsten: Hulshorst (Hierdense beek; mondelinge mededeling A. Touw) in 1956 en Ratum (Ratumse beek; exc. Bryol. Werkgroep) in 1958.

Summary.

This communication deals with the zonation of the bryophyte vegetation on the steep bank of a small rivulet near Westerbork (prov. of Drente). Three markedly distinct zones appeared to be present (cf. table of records). They correspond to different heights above the bed of the rivulet, which is dry in summer, as well as to different degrees of inclination.

The most interesting species are *Pohlia proliger*a, *Philonotis caespitosa* and *Bartramia ithyphylla*. They are rare species in the Netherlands. The last-named was found only thrice in this century.

VERBREIDING VAN ORTHODONTIUM LINEARE

door E. Agsteribbe

Op 15 april en 27 mei werd, tesamen met de afdeling Amersfoort, een excursie gehouden in de Treekerbossen. Omdat dit een oud bos is, was te verwachten dat de mosflora bijzonder interessant zou zijn. Welnu, deze verwachting is niet beschaamd. Het was jammer dat geen vergunning kon worden verkregen voor een bezoek aan het idyllisch gelegen Treeker meer-tje.

Rondom Huize "De Treek", maar ook op vrij grote afstand hiervan, kwam *Orthodontium lineare* voor, veelal in plakken van dm² en rijkelijk fructificerend. Daarbij bleek dit mos in het geheel niet kieskeurig te zijn wat de boomsoort betreft. Het werd gevonden, meestal aan de voet van de boom, maar ook wel onderaan de stam, zowel op loofhout (berk, wilg, eik) als